

τῶντι τοὺς στίχους ἐκείνους τοῦ Ἰωάννου Τσέτσου!

«Ἐκπωμα ξύλινον κρατῶν ἔβρα τῷ μιλίῳ
Βελισαρίῳ ὀβολὸν δότε τῷ στρατηλάτῃ,
ὄν τύχη μὲν ἐδόξασεν, ἀποτυφλοὶ δὲ φθόνος».

Καθ' ὅσον λοιπὸν ἀπομακρυνόμεθα ἀπὸ τῆς ἔκτης ἑκατονταετηρίδος κατὰ τοσοῦτον τὸ αὐτὸ γεγονός ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον παραμορφοῦται. Τοῦτο δὲ συμβαίνει πολλάκις εἰς τοὺς χρονογράφους· καὶ εἶναι μία ἀπὸ τὰς αἰτίας δι' ἃς ἡ μεσαιωνικὴ ἡμῶν ἱστορία διεστράφη ὑπὸ τῶν νεωτέρων, ὧν οὐκ ὀλίγοι μεταξὺ τῶν διαφόρων μαρτυριῶν προτιμῶσι τὴν παραλογωτέραν. Κατ' εὐτυχίαν τὰ περὶ τῆς δίκης τοῦ Βελισαρίου ἐξηλέγχθησαν ἀκριβέστερον, ὥστε σήμερον οὐδεὶς σπουδαῖος ἱστορικὸς πιστεύει εἰς τὸν περὶ τυτλώσεως αὐτοῦ μῦθον. Ὁ Βελισάριος ἀπέθανε κατὰ μῆνα Μάρτιον τοῦ 565 ἐν πλήρει κατοχῇ τῶν ἀξιωματῶν αὐτοῦ. Ἄλλ' οὐδὲν ἦττον αἱ περιπέτειαι τῆς συνωμοσίας ταύτης ηὔξησαν τὰς ποικίλας ἀφορμὰς τῶν θλίψεων τὰς ὁποίας δὲν ἔπαυσε δσημέραι λαμβάνων ὁ Ἰουστινιανὸς καὶ αἵτινες ἐφαίνοντο πολλαπλασιαζόμεναι καθ' ὅσον ἐπλησίαζεν εἰς τὸ τέλος τοῦ σταδίου.

Μὴ νομίσωμεν ὅμως πάλιν ὅτι, ἐνῶ οἱ στρατοὶ αὐτοῦ ἐθριάμβευον ἐν τῇ Ἀφρικῇ, ἐν τῇ Ἰταλίᾳ καὶ ἐν τῇ Ἰσπανίᾳ, ὁ Ἰουστινιανὸς σταυρώσας τὰς χεῖρας καὶ κλεισθεὶς ἐν τοῖς ἀνακτόροις τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἔβλεπεν ἀναισθήτως τὰς εὐρωπαϊκάς καὶ ἀσιανὰς τοῦ κράτους ἐπαρχίας πασχούσας τὰ πάνδεινα ὑπὸ τοσοῦτων φυσικῶν συμφορῶν καὶ τοσοῦτων βαρβαρικῶν ἐπιδρομῶν. Καθ' ὅλον τῆς μακρᾶς αὐτοῦ βασιλείας τὸ διάστημα ὁ Ἰουστινιανὸς δὲν ἔπαυσε ἀγωνιζόμενος ἐκ παντὸς τρόπου νὰ ἐπανορθώσῃ μὲν κατὰ τὸ δυνατόν τὰς ζημίας τὰς ὁποίας δὲν ἦτο δυνατόν νὰ προλάβῃ, νὰ ἀποτρέψῃ δὲ ἢ τοῦλάχιστον νὰ ἐλαττώσῃ τὰ ὑπὸ τῶν πολεμίων προξενούμενα δεινά· καὶ ὁ Προκόπιος ἤγειρε κατὰ τοῦτο αὐτῷ μνημεῖον ἀθάνατον διὰ τῶν περὶ Κτισμάτων ἐξ αὐτοῦ λόγων. Πᾶσα ἡ ἀπὸ τοῦ Ἰστροῦ μέχρι τοῦ ἰσθμοῦ τῆς Κορίνθου χώρα κατέστη οὕτως εἰπεῖν κατάφρακτος διὰ τῆς κατασκευῆς ἀναριθμῆτων μικρῶν καὶ μεγάλων ὀχυρωμάτων. Παρ' ἑκατέραν τὴν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ Ἰστροῦ ὑπῆρχον ἑκπλαλὰ φκοδομημένα ὀχυρώματα ἀπλᾶ ἐξ ἑνὸς πύργου ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον συγκείμενα καὶ διὰ τοῦτο μονοπύργια καλούμενα, τῶν ὁποίων ὅμως τὰ πλεῖστα εἶχον κατεδαφισθῆ ἐπὶ τῆς μεγάλης τῶν Οὐννων εἰσβολῆς ὑπὸ τὸν Ἀττίλαν. Ἦδη δὲ ὁ Ἰουστινιανὸς ἤγειρεν εἰς ἀμφοτέρας τοῦ ποταμοῦ τὰς ὄχθας ἀπὸ Σιγγιδόνος, ἦτοι τοῦ σημερινοῦ Βελιγραδίου, μέχρι τοῦ Εὐξείνου Πόντου σειρὰν ὀχυρωμάτων διαφόρου μεγέθους, τὰ ὁποῖα ἐπερειδόμενα εἰς τὰς καθ' ὀλοκληρίαν ἀνοικοδομηθείσας καὶ ἐκ νέου ὀχυρωθείσας πόλεις Σιγγιδόνος, Βιμινακίου (σήμερον Βρανίτσοβα), Ρατιαρίας (σήμερον Ἀρξέρ-Παλάγκα) καὶ λοιπὰς ἀπετέλουν πρὸς βορρᾶν τὴν πρώτην ἀμυντικὴν γραμμὴν τοῦ κράτους. Ἔτερον μέγα προτειχισμὸν διήρχετο διὰ τῆς Δαρδανίας καὶ τῆς Μοισίας μέχρι τοῦ Αἴμου καὶ παρὰ τὸ ὄρος τοῦτο, συνάπτον τὰς ὡσαύτως νεωστὶ ὀχυρωθείσας πόλεις Οὐλλπιάναν (σήμερον Γκιουστεντήλ), Ταυρήσιον, Γερμανὴν καὶ Σαρδικὴν. Τελευταῖον ἔτι νοτιώτερον κατεσκευάσθη τρίτη ὀχυρωμάτων σειρά, ἣτις ἀρχομένη ἀπὸ τῆς νέας Ἠπείρου καὶ διερχομένη διὰ τῆς Μακεδονίας καὶ τῆς Θράκης συνήπτετο μετὰ τῶν περὶ τὴν Θρακικὴν χερσόνησον φρουρίων, ἔπειτα μετὰ τῶν ὀχυρῶν παρὰ τὴν Προποντίδα παραλίω πόλεων τῆς Ραιδεστοῦ, τῆς Ἡρακλείας, τῆς Σηλυβρίας, καὶ τελευταῖον μετὰ τῶν μακρῶν τοῦ Ἀναστασίου τειχῶν, τὰ ὁποῖα πρότερον ἠσφαλίσθησαν. Πλὴν τούτων ἡ ὑπαιθρος χώρα, ἡ μεταξὺ τῶν τριῶν μεγάλων ἐκείνων προτειχισμάτων κειμένη, κατε-